

dohodli aj s Wenia,³¹⁵ aby sa aj odtiaľ robilo všetko pre príchod pomoci. Upozorňujem však, že zvyčajná cesta z Istanbulu sa však v poslednom čase pre Oskara³¹⁶ neosvedčila a preto musí Wenia porozmýšľať o tom, ako umožniť, aby sa pomoc dohodla s príbuznými Medinathí, lebo inakšie hrozí, že pomoc cestou uviazne, resp. Erwin nedosiahne nič, ako sa to nedávno znova stalo.³¹⁷

Prosím, odovzdajte strýkovi moje najsrdečnejšie pozdravy. Nemôžem mu dnes napísať, informujte ho o obsahu môjho listu, alebo napíšte v mojom mene, viete predsa, v akom tóne mu treba písať, v každom prípade veľmi srdečne. Kuriér čaká a ja musím končiť.

Pozdravujem Vás čo najpriateľskejšie

Vaša

Noemi (G. Fleischmann)

Yad Vashem, Jeruzalem, m 20/93

27.

1944, júl 7. V liste Saľmu Mayerovi G. Fleischmannová znova prosí o pomoc. Vypracovala ďalší rozpočet, prostredníctvom ktorého by chcela financovať všestrannú pomoc.

Najmilší strýko!

Osud to so mnou myslí veľmi zle, lebo už nemôžem s Vami udržiavať ten niekdajší správny kontakt.³¹⁸ Som si však istá tým, že napriek terajšiemu nepravidelnému spojeniu na mňa myslíte, resp. na všetkých mojich milých s rovnakou láskou, porozumením a solidaritou ako predtým. Odovzdávam Vám pozdravy od celej rodiny, ktorá sa modlí za Vaše zdravie a Vaše ďalšie blaho.

Najmilší strýko, usilovala som sa so svojimi spolupracovníkmi dodať Vám približný návrh rozpočtu. Dostali sme sa do najprekérnejšej situácie, akú si možno predstaviť, pretože –

³¹⁵ So zástupcami Jointu v Istanbuli.

³¹⁶ V tomto kontexte ide o Oskara Neumanna, ktorý bol do 17. mája 1944 najvyšším predstaviteľom Ústredne židov a členom Pracovnej skupiny. V prenesenom význame ide o celú Pracovnú skupinu. V deň, keď písala Fleischmannová tento list, ÚŠB Neumanna zatkla. Pri sebe mal dokumenty a listy, ktoré ho mali usvedčiť o spolupráci s nepriateľom.

³¹⁷ Tento text je na prvý pohľad až príliš zašifrovaný. Fleischmannová v ňom nabáda premyslieť si ďalší spôsob pomoci určenej na Slovensko, aby sa znova nestalo, že židia na Slovensku zostanú znova bez pomoci.

³¹⁸ Fleischmannová bola neustále sledovaná ÚŠB.

ako už viete – Maďarsko nám nedodáva správy strýka Emila.³¹⁹ Else preto musí bezpodmienečne dostať Vašu pomoc, ak Vaše snahy a Vaša ochota pomáhať majú byť úspešné. Vzhľadom na to, že pán Scheli navštívi strýka Emila³²⁰ iba na krátky čas, aby sa o niekoľko dní vrátil k Else, prosím Vás so všetkou naliehavosťou, aby ste pomoc poslali po ňom. Odtiaľto neviem určiť, akým spôsobom chcete v blízkej budúcnosti riešiť problém pomoci v súvislosti s Elsou, avšak verím, že s Nathanom nájdete východisko.

Aby sme sa vyrovnali s obrovskými potrebami, museli sme od židovských, hlavne však od nežidovských priateľov prijať obnosy, samozrejme, so záväzkom, že pán Tr. do doby po Milchamah³²¹ ich v jeho mene vyrovná. Túto pomoc sme dostali na náš sľub a nás čestne zaväzuje ho dodržať. Týmto spôsobom sme prekonalí tú ťažkú dobu bez vonkajšej pomoci, resp. vyvstala pomoc od Vás a z Istanbulu zaslaná do Maďarska. Situácia sa vo všetkých smeroch len zhoršila a naše záväzky ešte vzrástli. Naši priatelia nie sú schopní nám pomôcť, lebo im to súčasná hospodárska situácia neumožňuje. Preto je pre nás životne dôležité, aby sme Vašu pomoc dostávali veľmi rýchlo a pravidelne.

Najmilší strýko, prosím Vás čo najsrdečnejšie, podniknite všetko, aby sme Vašu pomoc dostali čo najrýchlejšie. Ako ste už videli z môjho predchádzajúceho listu, dostali sme napriek Vašej veľkomyseľnej ochote pomôcť, od začiatku marca cez Maďarsko iba 50 Alafim Nathans³²², všetky ostatné, vo Vašom liste avizované obnosy, nám nedošli.

Teším sa, že od Vás veľmi skoro dostanem list a zostávam naozaj so srdečnými pozdravmi, v úcte Vaša

Noemi

Ako vidno z môjho predchádzajúceho listu, prosím Vás v mene svojom, ako aj svojich spolupracovníkov zodpovedných za vyúčtovanie, aby ste ho náteraz nežiadali, lebo všetky na to potrebné doklady sú Chibuiert³²³ a boli by pre nás momentálne nedosiahnuteľné. Nesieme však za to plnú zodpovednosť.

³¹⁹ Emil - krycie meno S. Mayera. Na Slovensko teda nedochádzali od neho žiadne správy o novej finančnej pomoci.

³²⁰ V zmysle: Kuriér vás na krátky čas navštívi a vráti sa späť na Slovensko.

³²¹ Po vojne.

³²² 50 000 švajčiarskych frankov.

³²³ Ukryté

Návrh rozpočtu na druhý polrok 1944

1. Tuzemská pomoc

Naše Kadmon¹²⁴ záväzky, ktoré v záujme udržania nášho Kľal¹²⁵ rozhodne musíme splniť, činia mesačne Ks 500 000,-, t. j. na

6 mesiacov.....Ks 3 000 000,-

2. Sociálna pomoc

a/ Sociálna pomoc pre náš Kľal.

V dôsledku dlhého trvania vojny naša pospolitosť v neslýchanej miere schudobnieva. Tým sa zhoršujú životné podmienky a preto neprestajne narastá aj počet našich chorých. Dnes nie je možné zaobstarať v tuzemsku potrebné pomocné prostriedky; na splnenie najjednoduchších záväzkov potrebujeme dodatočnú mesačnú subvenciu Ks.200 000,- t. j. na 6 mesiacov.....Ks. 1 200 000,-

b/ Dary z lásky pre dopravu vysťahovaných.

Podľa našich informácií má veľká časť ich transportov prechádzať cez naše Biraň. Nakoľko ľudia v transportoch dostávajú na cestu len veľmi málo potravín, musíme sa o to postarať my, podľa našich možností. Počítame v priemere s Ks 100,- na osobu, čo pri 10 000 osobách činí..... Ks 1 000 000,-

c/ Potraviny a pracovné šatstvo pre Poľsko

Chceme aj naďalej zasielať polkilové potravinové balíčky s jemnou marmeládou do Terezína, Birkenau a Židovskej sociálnej svojpomoci.¹²⁶ Tieto zásielky boli dosiaľ potvrdzované. Nateraz sme objednali 200 kusov pracovného oblečenia a máme už na to potrebné vývozné povolenie. Všetky zásielky idú cez Slovenský Červený kríž Nemeckému Červenému krížu.

Na to potrebujeme paušálny obnos.....Ks 500 000,-

d/ Pomoc utečencom

Momentálne ide iba o pomoc väzňom, prichádzajúcim z Maďarska, ktorých musíme vybaviť nevyhnutnými prostriedkami, aby tu mohli byť zaradení. Do toho je

¹²⁴ Naše prvoradé finančné záväzky určené na život komunity.

¹²⁵ Našej komunity.

¹²⁶ V Krakove.

zakalkulovaná cesta Schlichim. Väzenská pomoc pre Poľsko, žiaľ, odpadá, nakoľko v Misrach mojej Medinah nesmú žiť nijakí Jehudim.³²⁷ Keď sa väzni dostanú na hranice, okamžite ich vrátia. O tom v Poľsku asi vedia a preto sa nás už Jehudim neodvažujú navštíviť. Do úvahy teda prichádzajú iba väzni z Maďarska. Rátame ešte asi s 1000 ľudí, ktorí v priemere stoja asi 5 000,- Ks na osobu, t. j. 5 000 000,- Ks.

3. Tábory

Okrem troch jestvujúcich pracovných táborov bol zriadený ešte štvrtý. Počet pracovných táborov sa zvýšil z 3 na 10, počet osadenstva zo 4 000 na 6 000.³²⁸ Okrem toho jestvuje v Novom Meste nad Váhom špeciálny tábor (starobinec)³²⁹ pre starých a práceneschopných ľudí, ktorý kvôli evakuácii Misrach³³⁰ museli v poslednom čase podstatne zväčšiť a rozšíriť o viaceré baráky. Jeho osadenstvo tvorí 800 osôb.

Hoci si ľudia v pracovných táboroch a strediskách musia vlastnou prácou zarábať na svoje životné minimum, musíme my poskytovať prostriedky na starostlivosť o dočatá a deti, dodatočné stravovanie pre ťažko pracujúcich, šatstvo, zdravotnú službu, školu a hlavne na vydržiavanie starých a práceneschopných. Na tento účel sa síce zaoštarávajú prostriedky aj v tuzemsku, avšak napriek najväčšej obetavosti sú veľmi skromné, nakoľko náš Klal veľmi schudobnel a príjmy sú celkom malé. Všetky tieto účely vyžadujú mesačne Ks 1 000 000,-, t. j. na 6 mesiacov.....Ks.6 000 000,-

Celková spotreba na 6 mesiacov Ks. 16 700 000.

Noemi

Yad Vashem, Jeruzalem, M 20/93

³²⁷ V zmysle: Na východe mojej vlasti nesmú žiť nijakí židia. Pozri pozn. 306.

³²⁸ Rátalo sa s vybudovaním tábora v Krupine, avšak plán sa neuskutočnil. V prevádzke boli aj židovské pracovné strediská.

³²⁹ Ide o Obeľ David, ktorý v tejto fáze poskytol svojim obyvateľom ochranu. Pozri: Frieder, E.: Z denníka mladého rabína. Bratislava 1993, s. 121 a n.

³³⁰ Židov z východného Slovenska